

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В.П.Садковий

«___» _____ 2018 року

ПРОГРАМИ

вступних випробувань на навчання на основі ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) для здобуття ступеня магістра за спеціальністю **053 «Психологія»**.

Харків 2018

ВСТУП

Програми вступних випробувань розроблена Приймальною комісією Національного університету цивільного захисту України відповідно до Умов прийому до вищих навчальних закладів України у 2018 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 13 жовтня 2017 року № 1378, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 14 листопада 2017 року за № 1397/31265 та Правил прийому до Національного університету цивільного захисту України у 2018 році.

Метою вступних випробувань є перевірка у кандидатів на навчання рівня знань, умінь та навичок, здібностей до зазначеного виду діяльності.

Вступні випробування включають:

1. фахове вступне випробування у вигляді співбесіди (для осіб, що здобули ступінь бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) за іншою спеціальністю);
2. фахове вступне випробування;
3. вступний іспит з іноземної мови.

Для конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання для здобуття ступеня магістра конкурсний бал обчислюється як загальна сума балів за результатами фахового випробування і вступного іспиту з іноземної мови. Відповідно до набраної загальної суми балів формується рейтинг кандидатів на навчання, за результатами якого здійснюється зарахування до університету.

Серед осіб, які допущені приймальною комісією до участі у конкурсі та набрали однакову загальну конкурсну суму балів, переважне право на зарахування мають кандидати з вищим середнім балом оцінок з додатку до диплома бакалавра (спеціаліста).

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування у вигляді співбесіди для осіб, що здобули ступінь бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) за іншою спеціальністю

ВСТУП

Фахове вступне випробування у вигляді співбесіди з кандидатами на навчання, що здобули ступінь бакалавра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст) за іншою спеціальністю проводиться з метою оцінки у абітурієнта рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок з фаху, що відповідають ступеню «бакалавр» напряму підготовки 6.030102 «Психологія». В разі неуспішного складання вступного випробування абітурієнт не допускається до подальшого складання фахового вступного випробування та вступного екзамену з іноземної мови.

Вступне випробування проводиться фаховою атестаційною комісією з використанням двох теоретичних питань. В разі необхідності членами фахової атестаційної комісії може бути задані додаткові запитання. Час на підготовку до усної відповіді складає 20-30 хвилин.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Теоретична підготовка кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за 2-х бальною шкалою за наступними критеріями:

Оцінка	Критерії
рівень знань достатній	Кандидат на навчання повністю, логічно і послідовно надав відповідь на запитання, пов'язуючи теорію з практикою, виявив вміння самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок.
рівень знань недостатній	Кандидат на навчання засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді. Не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу. Має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

2.1. Перелік питань з дисципліни «Математична статистика»:

1. Вступ до математичної статистики.
2. Варіаційна статистика та статистична оцінка.
3. Перевірка типу розподілу даних.
4. Перевірка типу гіпотези про рівність дисперсій.
5. Побудова статистичних рядів та графіків варіаційних кривих.
6. Визначення мір центральної тенденції та розкиду

7. Аналіз типу розподілу даних.
8. Перевірка гіпотези про рівність дисперсій.

2.2. Перелік питань з дисципліни «Математичні методи в психології»:

1. Порівняльна характеристика типів вимірювальних шкал у психології.
2. Загальна характеристика генеральної сукупності та вибірки дослідження. Рекомендації щодо вибору оптимального обсягу вибірки.
3. Характеристика залежних і незалежних вибірок дослідження. Наведіть приклади.
4. Характеристика основних стратегій формування репрезентативних вибірок дослідження.
5. Загальна характеристика первинної описової статистики.
6. Характеристика мір центральної тенденції.
7. Характеристика мір мінливості.
8. Характеристика мір положення.
9. Характеристика та значення рівня статистичної значущості (p -рівня) при прийнятті (спростуванні) статистичної гіпотези. Традиційна інтерпретація рівнів значущості.
10. Нормальний закон розподілення даних та його застосування.
11. Охарактеризуйте параметричні статистичні критерії.
12. Охарактеризуйте непараметричні статистичні критерії.
13. Можливості й обмеження використання параметричних і непараметричних методів аналізу даних в психологічних дослідженнях.
14. Методи кореляційного аналізу. Проблеми інтерпретації кореляційних зв'язків.
15. Порівняльний аналіз коефіцієнтів кореляції Пірсона, Спірмена, Кендалла.
16. Характеристика методів порівняння двох вибірок досліджуваних.
17. Характеристика методів порівняння трьох і більше вибірок досліджуваних.

2.3. Перелік питань з дисципліни «Основи інформатики та обчислювальної техніки»:

1. Вступ. Загальні відомості про дисципліну.
2. Основні поняття інформатики.
3. Уявлення та обробка даних в ЕОМ.
4. Основи алгоритмізації програмування.
5. Основи побудови ЕОМ. Операційні системи.
6. Прикладні засоби ОС та пакети прикладних програм.

2.4. Перелік питань з дисципліни «Екологія»:

1. Предмет, методи, завдання дисципліни.
2. Наукові засади раціонального природокористування й охорони навколишнього середовища.

3. Екологічне виховання населення.
4. Розвиток продуктивних сил та антропогенний вплив на навколишнє середовище.
5. Еколого-економічні і еколого-соціальні проблеми використання природних ресурсів.
6. Регіональні екологічні проблеми України.
7. Міжнародний досвід і співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального природокористування.
8. Управління природокористуванням та правовий захист навколишнього середовища.
9. Екологічний моніторинг. Система екологічної інформації.
10. Екологічна експертиза та проблеми її організації.

2.5. Перелік питань з дисципліни «Анатомія та еволюція нервової системи»:

1. Загальна характеристика та функції нервової системи.
2. Морфологія нейрону. Класифікація нервових клітин.
3. Синапс. Класифікація синапсів. Загальні уявлення про механізми функціонування хімічного синапсу.
4. Спинний мозок: топографія, зовнішня та внутрішня будова.
5. Головний мозок: топографія та загальна характеристика.
6. Довгастий мозок: топографія, будова та функції.
7. Загальна характеристика заднього мозку.
8. Середній мозок: топографія, еволюція, будова. Функції середнього мозку.
9. Проміжний мозок, топографія, будова. Ядра проміжного мозку.
10. Загальна характеристика кінцевого мозку.
11. Загальна характеристика периферичної нервової системи.
12. Загальні данні про вегетативну нервову систему.
13. Поняття про аналізатор. Класифікація аналізаторів.
14. Загальні уявлення про розвиток нервової системи в філогенезі та онтогенезі.
15. Рефлекторна діяльність нервової системи.

2.6. Перелік питань з дисципліни «Психофізіологія»:

1. Визначення психофізіології. Задачі дослідження. Спеціальні розділи. Співвідношення мозку та психіки - основна психофізіологічна проблема.
2. Системні основи психофізіології : функціональна система як фізіологічна основа поведінки. Ознаки функціональної системи, аферентний синтез, акцептор результатів дії.
3. Методи психофізіологічних досліджень.
4. Загальна характеристика сенсорних систем. Сенсорна рецепція.
5. Кодування інформації у нервовій системі.
6. Психофізіологія уваги: реакція орієнтування, нейрофізіологічні механізми уваги.

7. Пам'ять, класифікація видів пам'яті. Теорії фізіологічних основ пам'яті.
8. Мовлення як основа свідомого. Друга сигнальна система.
9. Периферичні системи забезпечення мовлення. Мозкові центри мовлення. Розвиток мовлення в онтогенезі.
10. Психофізіологія мислительної діяльності.
11. Свідомість як психофізіологічний феномен. Мозкові центри та свідоме.
12. Несвідомі психічні явища.
13. Сон. Сновидіння. Теорії сну. Фізіологія сну.
14. Характеристика основних форм рухової активності. Роль зворотної аферентація у керуванні рухів. Основні механізми координації рухів та рухові програми. Корковий рівень регуляції моторних функцій.
15. Психофізіологія емоцій: ретикулярна формація, лобні доли, лімбічна система. Теорії походження та функціонального значення емоцій.
16. Психофізіологія стресу.
17. Психофізіологія потреб: визначення, механізми виникнення.
18. Мотивація як фактор організації поведінки.
19. Асиметрія півкуль головного мозку.
20. Психофізіологічний аналіз професійної діяльності та профпридатність.

2.7. Перелік питань з дисципліни «Антропологія»:

1. Антропологія як наука: її визначення та значення. Розділи антропології. Взаємозв'язок антропології з іншими науками.
2. Основи фізичної антропології.
3. Одонтологічні дослідження в антропології.
4. Гематологічні ознаки та їх характеристика.
5. Виміри та описові ознаки черепа. Загальна форма черепа. Штучна деформація черепа.
6. Основи дерматогліфіки.
7. Зв'язок конституційних і психологічних особливостей (за Кречмером).
8. Теорія Шелдона.
9. Сучасний розвиток проблеми конституційної типології.
10. Поняття про фізичний розвиток («санітарна конституція»).
11. Місце людини у природі та її тваринні предки. Особливості будови людського організму у зв'язку з прямоходінням.
12. Характеристика австралопітеків – попередників людини.
13. Особливості процесів гомінізації.
14. Стадія найдавніших людей (архантропів). Давні люди – палеоантропи. Неантроп – людина нового типу.
15. Розвиток мозку у філогенезі. Виникнення мовлення та мислення.
16. Раса. Нація. Основні ознаки великих рас.
17. Фактори расоутворення.
18. Наукова неспроможність расистських уявлень про біологічну нерівноцінність рас людини.
19. Антропологічна структура населення Європи, Азії, Америки, Австралії та Океанії.

20. Антропологічний склад населення України.

2.8. Перелік питань з дисципліни «Зоопсихологія та порівняльна психологія»:

1. Зоопсихологія та порівняльна психологія в системі наук.
2. Предмет і завдання порівняльної психології, зоопсихології та етології. Їх єдність і зв'язок з природничими та соціальними науками.
3. Загальна характеристика психічної діяльності тварин і людей.
4. Уроджена і набута поведінка. Мотивація діяльності.
5. Індивідуальна пам'ять і навчіння тварин. Елементарне мислення тварин.
6. Розвиток психічної діяльності в онтогенезі тварин і людини
7. Основні форми поведінки тварин.
8. Репродуктивна поведінка.
9. Соціальна організація угруповань тварин. Ієрархія та територіальність.
10. Комунікативна поведінка
11. Популяція та міжпопуляційні стосунки
12. Еволюція психіки та антропогенез

2.9. Перелік питань з дисципліни «Педагогіка»:

1. Виникнення і розвиток педагогіки як науки.
2. Роль виховання в житті суспільства.
3. Особливості навчально-виховного процесу в загальноосвітніх закладах "нового" типу.
4. Особливості застосування методів науково-педагогічного дослідження.
5. Народна педагогіка про особистість, її розвиток, виховання і формування.
6. Активність особистості у власному розвитку, вихованні, формуванні.
7. Значення педагогічної професії в розвитку суспільства.
8. Народна педагогіка про досконалу людину.
9. Виховний ідеал української народної педагогіки.
10. Сенс знання вчителем вікових особливостей дітей.

2.10. Перелік питань з дисципліни «Основи менеджменту»:

1. Сутність, роль та теоретичні основи менеджменту
2. Закони, закономірності та принципи менеджменту
3. Історія розвитку науки про управління
4. Організації як об'єкти управління.
5. Функції та технологія менеджменту.
6. Планування як загальна функція менеджменту.
7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту.
8. Мотивування як загальна функція менеджменту.
9. Контролювання як загальна функція менеджменту
10. Регулювання як загальна функція менеджменту
11. Управлінські рішення
12. Інформація і комунікації в менеджменті.

13. Керівництво та лідерство.
14. Організаційні зміни та ефективність менеджменту.

2.11. Перелік питань з дисципліни «Основи біології та генетики людини»:

1. Біологія як система наук.
2. Використання наукового методу для аналізу біологічних фактів.
3. Основні біологічні узагальнення.
4. Основні властивості живого організму.
5. Клітинна теорія. Про- та еукаріотичні клітини
6. Хімічні сполуки протоплазми. Обмін речовин та енергії.
7. Органели клітини.
8. Порушення регуляції клітинної активності. Генні та хромосомні мутації. Вплив мутацій на розвиток людського організму.
9. Ферменти, гормони, вітаміни та їх роль у процесах метаболізму.
10. Типи ділення клітин.
11. Форми розмноження. Характеристика нестатевого і статевого розмноження.
12. Характеристика гаметогенезу.
13. Ембріональні зачатки та їх тканинні похідні.
14. Спадковість та мінливість. Закони Менделя.
15. Генетичне визначення статі. Балансова теорія визначення статі, її значення. Успадкування ознак, зчеплених зі статтю.
16. Становлення функцій різних органів та систем у плода. Вплив тератогенів на розвиток людського організму.
17. Вікові зміни показників розвитку у постнатальному онтогенезі (новонародженого, немовля, дошкільника, молодшого школяра, підлітків, юнаків та дівчат, дорослої людини). Фізіологічні та нейрогуморальні зміни при старінні.
18. Тканина: визначення, види та функції.
19. Організм людини як цілісна біологічна система.
20. Походження людини.

2.12. Перелік питань з дисципліни «Основи демографії»:

1. В чому сутність системи знань про народонаселення?
2. Дайте характеристику системи демографічних знань та її структуру.
3. Дайте визначення демографії як науки.
4. Що означає термін «якість населення»?
5. Що означав держаницько-статистичний напрямок у розвитку демографії?
6. Хто були фундаторами історико-демографічного і соціолого-демографічного напрямку у вивченні населення України?
7. Які існують концепції відтворення населення і в чому їх сутність?
8. Гіпотеза Т. Мальтуса та її основні положення.
9. Концепція демографічного переходу. В чому сутність її модифікацій?

10. Визначте залежність розміщення населення світу і України за рівнем економічного розвитку території.
11. За якими економічними показниками оцінюється рівень економічного і соціального розвитку країни?
12. Що покладено в основу загального коефіцієнта народжуваності та смертності?
13. Які особливості структури смертності з причин в Україні в порівнянні з країнами Заходу?
14. Як вимірюються міграції?
15. Які фактори впливають на демографічну ситуацію в країні?
16. Як проявляється залежність соціально-економічного розвитку країни та її демографічна політика?
17. Як відрізняється демографічна політика країн в залежності від регіону її знаходження?
18. Які напрямки демографічної політики окреслено в Концепції демографічного розвитку України?
19. Які основні причини негативних проявів демографічної ситуації в Україні?

2.13. Перелік питань з дисципліни «Історія філософії»:

1. Філософія і світогляд. Типи світоглядів.
2. Відтворення філософських уявлень у міфології та релігійних віруваннях у Стародавньому Єгипті та Межиріччі.
3. Уявлення про світ у Ведах та Упанішадах.
4. Філософія шкіл «Н'я», «Веданта», «Міманса».
5. Вплив першої «культурної революції» в Стародавньому Китаї на долю китайської філософії.
6. Діяльність «молодших софістів».
7. Малі сократичні школи: кініки, кіренаїки, мегарики.
8. Суспільно-політичні погляди Платона. Вчення про державу.
9. Вчення Арістотеля про державу.
10. Етичне вчення Арістотеля, вчення про чесноти.
11. Філософія шкіл елліністичної доби: академіки, перипатетики.
12. Філософські школи доби Римської імперії: стоїцизм, скептицизм, еkleктицизм.
13. Діяльність каппадокійських отців церкви: Василя Кесарійського, Григорія Назіанзіна (Богослова), Григорія Нісського.
14. Зародження схоластики: філософія Северина Боеція, Еріугени.
15. Середньовічна філософія близькосхідних країн і мусульманської Іспанії: Аль-Кінді, Аль-Фарабі, Ібн Сіні (Авіценні), Ібн Баджі, Ібн Туфейля, Аверроеса.
16. Єврейська філософія у Середньовіччі: Авіцеброн та Мойсей Маймонід.
17. Філософія Сігера Брабантського.
18. Філософія Оксфордської школи: Роджер Бекон, Іоанн Дунс Скот.
19. Вчення Томи Аквінського про людину і суспільство.

20. Філософські школи типу «via antiqua» та «via moderna».
21. Філософія Вільяма Оккама.
22. Містицизм Йоганна Екхарта.
23. Гуманізм Лоренцо Валли.
24. Філософія Еразма Роттердамського.
25. Критика схоластичної філософії Мішелем де Монтенем.
26. Полемічні школи аристотелізму доби Відродження: аверроїсти й олександристи.
27. Розвиток нового природознавства періоду Відродження: Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Галілео Галілей.
28. Реформація і контрреформація.
29. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: політична теорія Нікколо Макіавеллі.
30. Соціально-політичні доктрини Ренесансу: утопічні концепції Томаса Мора і Томмазо Кампанелли.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

3.1. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Математична статистика»:

1. Голикова Т.И., Никитина Е.П., Терехин А.Т. Математическая статистика: Учеб. пособие для студентов. – М.: Изд-во МГУ, 1981. – 185 с.
2. Горкавий В.К. Математична статистика: навч. посібн. / Горкавий В.К., Ярова В.В. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 384 с.
3. Михайлычев Е.А. Математические методы в педагогическом исследовании. – М.: Высшая школа, 2008. – 196 с.

3.2. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Математичні методи в психології»:

1. Математика : Підручник / О. М. Афанасьєва, Я. С. Бродський, О. Л. Павлов та ін. - К. : Вища школа, 2002. - 447 с.
2. Соколенко О. І. Вища математика : Підручник. - К. : Видавничий центр «Академія», 2003. - 447с.
3. Ушаков Р. П. Повторювальний курс математики : Посібник для учнів середн.закладів освіти / За ред. М. Й. Ядренка. - К. : Техніка,2003. - 591 с.
4. Максименко С. Д., Несенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус) : Навчальний посібник. - К. : МАУП,2004. – 128 с.
5. Літнарівич Р. М. Основи математики. Функції і графіки : Навч. пос. Ч 1, МЕНУ, Рівне, 2006. – 15 с.
6. Літнарівич Р. М. Основи математики. Дослідження результатів психологічного експерименту логарифмічною функцією : Навч.пос. Ч 3. МЕНУ, Рівне, 2006. – 19 с.

3.3. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи інформатики та обчислювальної техніки»:

1. Руденко В.Д., Макарчук О.М. та ін. Практичний курс інформатики. Київ, Фенікс, 1997.
2. Жолдак М.І. Рамський Ю.С. Інформатика. Київ. Вища школа, 1991.
3. Денисов В. WORD 7.0 с самого начала. Санкт–Петербург, “Питер”, 1996
4. Шестопапов Є.А. IBM PC для початківця. Шепетівка, Аспект, 1991.
5. Коссак О., Юрчак І. Текстовий процесор Word 2000. – Львів: БаК, 2001. – 152 с.

3.4. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Екологія»:

1. Білявський Г.О. та ін. Основи загальної екології. – Київ : Либідь, 1995. - 325 с.
2. Стаднічій Г. В., Родіонов А. І. Екологія. - К. : Вища. шк., 1988. -272 с
3. Джигірей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища. – К.; 2000.-195 с
4. Кучерявий В. П. Екологія, Львів, 2001. - 539 с.

3.5. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Анатомія та еволюція нервової системи»:

1. Козлов В. И., Цехмистренко Т. А. Анатомия нервной системы. М., 2006.
2. Воронцова Н.В., Климова Н.М., Менджерицкий А.М. Анатомия центральной нервной системы. М., 2005
3. Щербатых Ю. В., Туровский Я. А. Анатомия центральной нервной системы для психологов: Учебное пособие. Санкт-Петербург. 2007.
4. Жуков В.В., Пономарева Е.В. Анатомия нервной системы: Учебное пособие / Калинингр. ун-т. - Калининград, 1998.
5. Жуков В.В., Пономарева Е.В. Физиология нервной системы: Учебное пособие / Калинингр. ун-т. - Калининград, 1999.
6. Кравчук С.Ю. Анатомія людини. Том 2. Чернівці, 1998.
7. Свиридов А.И. Анатомия человека. — Киев, 1976.

3.6. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психофізіологія»:

1. Александров Ю.И. Введение в системную психофизиологию. - М., Пер Се, 2003
2. Батуев А.С. Высшая нервная деятельность. – М. :1991,
3. Герман Є.С., Ридер Р.О. Важнейшие психические расстройства и мозг. - М. , 1992.
4. Данилова Н.Н. Психофизиология. - Москва, 2001
5. Данилова Н.Н., Крилова А.Л. Физиология высшей нервной деятельности. - Ростов 1999
6. Ильин Е. П. Психофизиология состояний человека. - Питер, 2005

7. Китаев -Смик В.В. Психология стресса.-Москва, 1988.
8. Хэссет Дж. Введение в психофизиологию. – М., 1983
9. Чайченко Г.М.Фізіологія вищої нервової діяльності. - К., 1993

3.7. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Антропологія»:

1. Алексеев В. П. Становление человечества. — М.: Изд-во полит. лит., 1984.
2. Алексеев В. П. Географические очаги формирования человеческих рас. — М.: Мысль, 1985.
3. Алексеев В. П. Историческая антропология и этногенез. — М.: Наука, 1989.
4. Алексеев В. П., Дебец Г. Ф. Краниометрия: Методика антропологических исследований. — М.: Наука, 1964.
5. Алексеева Т. И. Географическая среда и биология человека. — М.: Мысль, 1973.
6. Вишневский Б. Н. Естественная история человека (Очерк истории развития антропологии) // Вселенная и человечество. — Л., 9. Восточные славяне. Антропология и этническая история. — М.: Науч. мир, 1999.
7. Данилова Е. И. Гематологическая типология и вопросы этногенеза украинского народа. — К., 1971.
8. Дяченко В. Д. Антропологічний склад українського народу. — К.: Наук. думка, 1965.
9. Левонтин Р. Человеческая индивидуальность: наследственность и среда. — М.: Издат. группа “Прогресс — Универс”, 1993.
10. Морфология человека: Учеб. пособие / Под ред. Б. А. Никитюка и В. П. Чтецова. — М.: Изд-во Москов. ун-та, 1983.
11. Расы и общество. — М.: Наука, 1982.
12. Рогинский Я. Я., Левин М. Г. Основы антропологии. — М.: Изд-во Москов. ун-та, 1955.
13. Сегеда С. Основы антропологии. — К.: Либідь, 1995.
14. Халдеева Н. И. Антропозстетика. Опыт антропологических исследований. — М.: ИЭА им. Н. Н. Миклухо-Маклая РАН, 2004.
15. Хрисанфова Е. Н., Перевожчиков И. В. Антропология. — М.: Изд-во Москов. ун-та, 1991.

3.8. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Зоопсихологія та порівняльна психологія»:

1. Бондаренко Л. И. Основные этапы человеческого сознания. — К.: Вища шк., 1979.
2. Вопросы зоопсихологии, этологии и сравнительной психологии / Под ред. К. З. Фабри. — М.: Мир, 1975.
3. Дьюсбери Д. Поведение животных. — М.: Мир, 1982.
4. Зорина З. А., Полетаева И. И. Зоопсихология. Элементарное мышление животных. — М., 2001.
5. Леонтьев А. Н. Проблемы развития психики. — М., 1981.

6. Мак-Фарленд Д. Поведение животных: Психобиология, этология и эволюция. — М., 1988.
7. Меннинг О. Поведение животных. Вводный курс. — М., 1982.
8. Правоторов Г. В. Зоопсихология для гуманитариев. — Новосибирск, 2001.
9. Северцов А. Н. Эволюция и психика. — М., 1922.
10. Сравнительная психология и зоопсихология: Хрестоматия. — СПб.: Питер, 2004.
11. Туриніна О. Л., Сердюк Л. З. Порівняльна психологія. — К.: МАУП, 2005.

3.9. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Педагогіка»:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. — К.: «Академія», 2001 — 576 с.
2. Зеленкова Н.И., Лаврешина А.Ю.. — Кривой Рог, 2002.
3. Ильницкая И.А. Проблемные ситуации и пути их создания на уроке. — М.: Знание, 1985.
4. Лернер И.Я. Проблемное обучение. — М.: Знание, 1974.
5. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе. — М.: просвещение, 1977.
6. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. — М., 1989.
7. Педагогика /В.А.Сластенин, И.Ф.Исаев и др. — М., 1997.
8. Педагогика в вопросах и ответах: Учебное пособие / Л.В. Кондрашова, А.А.
9. Пермяков, Н.И. Зеленкова, А.Ю. Лаврешина. — Кривой Рог, 2002.
10. Подласый И.П. Педагогика. — В 2-х т. — М., 1999. — Т.1.
11. Фіцула М.М. Педагогіка. — К., 2000.
12. Харламов И.Ф. и др. Педагогика. Учебное пособие. — 3-е изд., перераб. и доп.- М.: Юристъ, 1997. — 512 с.
13. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. — К.: Вища шк., 2002. — С.54-55.

3.10. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи менеджменту»:

1. Большаков А.С., Михайлов В.И. Современный менеджмент. — С-П. «ПИТЕР», 2000. — 412 с.
2. Виханский О.С. Менеджмент. — М. Гардарики, 2001. — 528 с.
3. Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник. — М.: ЮНИТИ, 1997. — 486с.
4. Кабушкин Н.И. Основы менеджмента. — Минск: БГЭУ, 1996. — 284с.
5. Карлова О.А. Основы менеджменту. Навч. посібник. —Харків: ХНАМГ, 2008. — 314 с.
6. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. — М.: Дело, 1992. — 701 с.
7. Пилипенко А.А., Пилипенко С.М., Отенко И.П. Менеджмент. — Х.; ВД «ІНЖЕК», 2005. — 456 с.

3.11. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи біології та генетики людини»:

1. Айала Ф. Дж., Кайзер Д. Современная генетика: В 3 т. — М.: Мир, 1987.
2. Албертс Б., Брей Д., Льюис Дж. и др. Молекулярная біологія клетки: в 5 т. — М.: Мир, 1986.
3. Атраментова Л. А. Генетика человека: Учеб. пособие. — Х., 1990.
4. Биология / Под ред. К. А. Татаринова. — Л.: Высш. шк., 1983.
5. Биология / Под ред. В. Н. Ярыгина. — М.: Медицина, 1999.
6. Бочков Н. П., Чеботарев А. Н. Наследственность человека и мутагены внешней среды. — М.: Медицина, 1989.
7. Бужієвська Т. І. Основи медичної генетики. — К.: Здоров'я, 2001.
8. Воробець З. Д., Чупашко О. Я., Сергієнко Л. М., Матвієнко Я. В., Рибальченко В. К. Біологія з основами паразитології та генетики: Навч. посіб. для студ. вищ. фармацевт. навч. закл. і фармац. ф-тів мед. навч. закл. III–IV рівнів акредитації. — Л.: ПП Кварт, 2003.
9. Ганты Т. Жизнь и ее происхождение. — М.: Просвещение, 1984.
10. Де Дюв К. Путешествие в мир живой клетки. — М.: Мир, 1987.
11. Дубинин Н. П. Общая генетика. — М.: Наука, 1986.

3.12. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи демографії»:

1. Архангельский В. Н. Демографическая политика: цели, принципы, приоритеты. — Саранск, 2000.
2. Афанасьев И. Кем будут управлять украинские лидеры в XXI веке? // Персонал. — 2001. — № 2.
3. Бутов В. И. Демография: Учеб. пособие / Под ред. В. Г. Игнатова. — М.; Ростов н/Д, 2003.
4. Валентей С., Кваша А. Я. Основы демографии. — М., 1989.
5. Демография: настоящее и будущее. — Саранск, 2000.
6. Демография. Современное состояние и перспективы развития / Под ред. Д. И. Валентей. — М., 1997.
7. Демографические процессы и их закономерности / Под ред. Д. И. Валентей. — М., 1991.
8. Дорошенко Л. С. Демографія: Навч. посіб. — К., МАУП, 2005.
9. Дорошенко Л. С. Демографія: Практикум. — К., 2007.
10. Медков В. М. Демография: для студентов вузов. — Ростов н/Д, 2002.
11. Муромцева Ю. І. Демографія. — К., 2006.

3.13. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Історія філософії»:

1. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії. — К., 2000.
2. Антология мировой философии: В 4 т. — М., 1969. — Т.1. — Ч.1.

3. Асмус В. Ф. Античная философия. – М., 1999.
4. Введение в философию. Учебник для вузов: В 2-х т. / Авт. кол.: И.Т.Фролов и др. - М.: Политиздат, 1989.- т.1.- 367 с.
5. Вступ до філософії: Історико-філософська пропедевтика: Підручник / Г.І.Волинка, В.І.Гусєв, І.В.Огородник, Ю.О.Федів; За ред.. Г.І.Волинки. – К., 1999. – 624 с.
6. Горфункель А. Х. Гуманизм и натурфилософия итальянского Возрождения. – М., 1986.
7. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения. – М., 1980.
8. Гусєв В. А. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст. – К., 1992.
9. Джохадзе Д. В., Стяжкин И. И. Введение в историю западноевропейской средневековой философии. – Тбилиси, 1981.
10. Древнекитайская философия. Нач. период. (Подгот. текстов, вступит. статья и коммент. В.В.Бродова.) Изд. 2-е. – М.: Мысль, 1972. - 271 с.
11. Древнекитайская философия. Эпоха Хань. /Редкол.: В.Г.Буров (отв.ред.) и др. – М.: Наука, 1990. - 526 с.
12. Жильсон Э. Философия в средние века. – М., 2004.
13. Захара І. С. Лекції з історії філософії. – Львів: Видавництво ЛБА, 1997.
14. Зеньковский В.В. Основы христианской философии. – М., 1997.
15. История философии в кратком изложении / Пер. с чеш. И.И.Богута – М.: Мысль, 1991. – 590 с.
16. Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І.Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
17. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії. – Львів, 2001.
18. Кондзьолка В. В. Нариси історії античної філософії. – Львів, 1993.
19. Кондзьолка В.В. Філософія і її історія. – Львів, 1996. – С. 3-89.
20. Коростовцев М.А. Были ли начала материалистического мировоззрения в древнем Египте? // Переднеазиатский сборник. III. История и филология стран древнего Востока. – М., 1979 . – С. 142–149.
21. Кремень В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005.
22. Татаркевич В. Історія філософії. – У 3-х т. – Львів, 1997.
23. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник. / Бичко І.В., Табачковський В.Г. та ін. - 2-е вид. - К.: Либідь, 1994. -576 с.
24. Філософія: Навч. посіб. / За ред. І.Ф.Надольного. - К.: Вікар, 1999. - 624 с.
25. Філософія: Підруч. / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І. І. Кальний та ін./ За ред. Г. А. Заїченка та ін. – К.: Вища шк., 1995.
26. Ясперс К. Всемирная история философии. Введение. – СПб., 2000. – С. 59-98.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування

ВСТУП

Фахове вступне випробування проводиться з метою перевірки та оцінки теоретичної підготовки вступника, встановлення рівня його знань з основних фахових дисциплін, їх відповідності вимогам стандарту якості освіти, положенням про ступеневу освіту, навчальним планам і програмам підготовки фахівців.

Для проведення фахового вступного випробування створюється комісія на чолі з Головою, до складу якої включаються викладачі, які викладають профільні навчальні дисципліни.

Фахове вступне випробування проводиться у вигляді тестування яке складається зі 100 питань. Час на виконання тестових завдань складає 1 годину.

Для складання випробування абітурієнт може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом іспиту абітурієнтам використовувати суворо забороняється. В разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамотійного виконання абітурієнтами завдань комплексного іспиту, які проявляються, наприклад, у вигляді розмов, підказування, інших видів спілкування, викладач, котрий здійснює контроль за проведенням іспиту, робить помітку на титульному листі екзаменаційної роботи про зниження екзаменаційної оцінки, а в разі виявлення повторного порушення – має право вивести абітурієнта з іспиту з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінка з фахового вступного випробування виставляється за 100 бальною шкалою, де кількість вірних відповідей відповідає кількості набраних балів.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

2.1. Перелік питань з дисципліни «Загальна психологія»:

1. У якому теоретичному напрямку психологія розглядається як наука про поведінку?
2. Що є психічним явищем?
3. У якій теорії розглядають несвідоме як об'єкт психології?
4. Що називають експериментом у психології?

5. Як називається активне втручання дослідника в діяльність досліджуваного з метою створення умов для встановлення психологічного факту?
6. Як називається здатність вибірково і специфічним чином відповідати на життєво значущі дії середовища відповідно до потреб обміну речовин і збереження цілісності організму?
7. Хто з дослідників ввів у науковий обіг поняття вищих психічних функцій?
8. Як називається вища форма психічного, властива людині, яка інтегрує всі інші форми відображення?
9. Що є найбільш широким поняттям серед таких понять, як активність, праця, трудова дія, діяльність?
10. Що відноситься до основних видів діяльності?
11. Що є одиницею мовлення?
12. Хто з вчених назвав мотив «Опредмеченою потребою»?
13. Як називається рівень мотивації, при якому діяльність є максимально успішною?
14. Хто з дослідників розробив ієрархічну піраміду потреб?
15. Які потреби прийнято розуміти під гностичними потребами?
16. Що є вищим етапом онтогенетичного розвитку людини в суспільстві?
17. З якого боку психіка виявляється у темпераменті?
18. Чим обумовлено виникнення темпераменту як психічного явища?
19. Що саме забезпечує зосередженість свідомості на якому-небудь предметі, явищі або переживанні?
20. Яким саме показником уваги є ступінь зосередженості свідомості на об'єкті?
21. Як називається здатність до сприйняття змін подразника або до розрізнення близьких подразників?
22. Як називається якісна характеристика відчуттів, яка вказує на їх приналежність до певних органів чуття?
23. Як називаються рецептори, що спеціалізуються на відображенні впливів з внутрішнього середовища організму?
24. Як називається властивість сприйняття, що характеризується тісним зв'язком з мисленням і розумінням сутності предметів?
25. Який саме тип зорової пам'яті довго зберігає яскравий образ з усіма деталями сприйнятого?
26. Який саме вид пам'яті зберігає і відтворює пережиті людиною почуття?
27. Яким є обсяг інформації, що зберігається в короткочасній пам'яті?
28. Як називається відносно стійка структура розумових здібностей?
29. Який вид мислення є найбільш пізнім продуктом історичного розвитку?
30. Як називається відтворений суб'єктом образ предмета, що ґрунтується на минулому досвіді цього суб'єкта і виникає за відсутності впливу предмета на органи чуття?

2.2. Перелік питань з дисципліни «Вікова психологія»:

1. Як називається стадія розвитку особистості, за З. Фройдом, де зоною зосередження лібідо є рот, зуби, мовлення?

2. Як називаються зміни, що відбуваються з часом у будові тіла, психіці й поведінці людини в результаті біологічних процесів в організмі й впливів навколишнього середовища?
3. Що таке провідна діяльність?
4. Як називається стадія пренатального розвитку, на якій формується більшість психічних функцій?
5. Яка діяльність виступає провідною протягом періоду раннього дитинства?
6. У якому віці дитина починає гратися?
7. Що таке негативізм як симптом кризи трьох років?
8. У якому віці виникає новоутворення «почуття дорослості»?
9. Як називається тривалий період онтогенезу, що характеризується тенденцією до досягнення найвищого розвитку духовних, інтелектуальних та фізичних здібностей людської особистості?
10. Як Е. Еріксон розглядає період геронтогенезу?

2.3. Перелік питань з дисципліни «Експериментальна психологія»:

1. Що вивчає експериментальна психологія як наука?
2. Який фактор називають незалежною перемінною в експерименті?
3. Як називається наукове дослідження, яке спрямоване на пізнання реальності з урахуванням практичного ефекту від отриманих даних?
4. Як називається характеристика психодіагностичної методики, що відображає точність психодіагностичних вимірів, а також стійкість результатів тесту до дії сторонніх факторів?
5. Що є методом цілеспрямованого, організованого сприйняття і реєстрації зовнішньої поведінки людини з метою подальшого аналізу і пояснення?
6. Як називається попереднє пробне дослідження, яке проводиться з метою відпрацювання інструментарію, методів організацій і процедур проведення масового вивчення?
7. Який стандартизований психодіагностичний метод призначений для вивчення властивостей особистості з орієнтацією на встановлені норми оцінок?
8. Сторона або аспект об'єкта, який безпосередньо вивчається в психологічному дослідженні, через призму проблеми?
9. Чому повинні відповідати висновки експериментального психологічного дослідження?
10. Як називається стратегія випадкового відбору або розподілу досліджуваних, при якій всі суб'єкти мають рівні шанси потрапити до експериментальної групи?

2.4. Перелік питань з дисципліни «Соціальна психологія»:

1. Принципи соціальної психології.
2. Методологія і методи соціальної психології.
3. Поняття соціальної ролі, види ролевих конфліктів.
4. Структура і види спілкування.
5. Ефекти міжособового сприйняття.

6. Мала група, її ознаки і параметри.
7. Ознаки, види, рівні розвитку великих соціальних груп.
8. Психологічні властивості натовпу.
9. Психологія чуток.
10. Психологія паніки.
11. Зміст процесу соціалізації.
12. Соціальні установки особистості, їх формування і зміна.

2.5. Перелік питань з дисципліни «Клінічна психологія та патопсихологія»:

1. На наявність чого вказує опора в мисленні на латентні ознаки, що виявляються при проведенні методики «пиктограми»?
2. Як називається психічний стан, що характеризується важким порушенням психічних функцій, контакту з реальною дійсністю, дезорганізацією діяльності зазвичай до асоціальної поведінки та грубим порушенням критики?
3. Яким є один з найбільш значущих діагностичних критеріїв відмежування психотичних психічних розладів від непсихотичних?
4. Як називається стан повного або часткового відшкодування (заміщення) порушених у зв'язку з хворобою психічних функцій?
5. Як називається безплідне, безцільне, засноване на порушенні мислення мудрування?
6. Що є найбільш значущим диференційно-діагностичним критерієм патологічного афекту?
7. Одним з найбільш значущих діагностичних критеріїв відмежування психотичних від непсихотичних психічних розладів є критерій?
8. Що таке канцерофобія?
9. При яких захворюваннях частіше зустрічається патологічний полісемантизм, при якому слова починають набувати множинне значення і нерідко змістова структура слова розхитується?
10. До якої структури входить схильність до підвищеної акуратності?
11. З чим пов'язаний плацебо-ефект?
12. Як К. Ясперс описав принципову складову для діагностики невротичних розладів?
13. Внаслідок чого, як правило, формуються психосоматичні захворювання?
14. До чого призводить коронарний тип особистості А?

2.6. Перелік питань з дисципліни «Педагогічна психологія»:

1. Що таке педагогічна психологія як наука?
2. Що є предметом педагогічної психології?
3. Однією з основних проблем педагогічної психології є проблема співвідношення чого з чим?
4. Що таке виховання?
5. Яке головне завдання виховання?
6. Що є основним змістом учіння?

7. Що є провідним мотивом навчальної діяльності, який забезпечує ефективність навчання?
8. Що має навчальна діяльність у своїй структурі?
9. Яким психологічним змістом визначається педагогічна діяльність?
10. Якими стилями характеризується педагогічна діяльність?
11. Який вид діяльності є провідним у молодшому шкільному віці?
12. Визначте межі підліткового віку.
13. Який з видів діяльності є провідним в ранній юності?

2.7. Перелік питань з дисципліни «Психодіагностика»:

1. Якість тесту надавати при повторному його застосуванні через невеликий проміжок часу близькі результати?
2. Якість тесту вимірювати саме ту характеристику, для виміру якої він і був створений?
3. Особистісні опитувальники – різновид опитувальників, розроблених у межах чого?
4. Як називають методи, побудовані на взаємодії досліджуваного з зовнішньо нейтральним, неструктурованим матеріалом?
5. Що є джерелом психодіагностики?
6. За допомогою яких методик досліджують мислення?
7. Які методики не призначені для вимірювання інтелекту?
8. Що таке ММРІ?
9. Як називаються методики, що припускають оцінку тих чи інших об'єктів по вираженості в них якості, заданої шкалою (наприклад, «теплий-холодний», «сильний-слабкий»)?
10. Назвіть методики, розроблені в рамках суб'єктивного підходу.
11. Що таке «сліпота» діагноста на важливі для діагнозу риси, прояви особистості при діагностиці спостереження рис у спотвореній якісній або кількісній формі?
12. Як називають тести, спрямовані на оцінку рівня сформованості знань, умінь і навичок після завершення навчання?
13. З яким ім'ям передусім пов'язана розробка тестів творчих здібностей?
14. Як називають методики, що дозволяють діагностувати природні особливості людини, обумовлені основними властивостями його нервової системи?
15. Що є основним показником в тестах креативності?
16. Які із типів тестів зменшують вплив мовних відмінностей на результат випробування?
17. Які тести відносяться до проєктивних технік тестів?
18. Для дослідження чого призначені таблиці Шульте-Горбова?
19. Що таке репрезентативність вибірки?
20. Що означає етіологічний діагноз?
21. Ретестування використовується для оцінки чого?
22. До якого виду тестів відноситься культурно-вільний тест Р.Кеттелла?
23. Що таке психодіагностика?

2.8. Перелік питань з дисципліни «Історія психології»:

1. Що є Предметом історії психології?
2. До методів історії психології відносяться?
3. Френсіс Бекон був прихильником направлення в психології, яке отримало назву...?
4. У чому з точки зору стоїків полягає щастя?
5. Які ідеї домінували у німецькій психології ХУІІІ століття?
6. Що є істина за вченням Ф. Аквінського (томізм)?
7. Кому належить заслуга у відкритті першої лабораторії експериментальної психології?
8. Хто описав вісім вікових періодів життя людини і супроводжуючих їх психосоціальних криз?
9. На якій стадії формується комплекс Едіпа?
10. Що є кінцевою метою життя згідно Г. Юнгу?

2.9. Перелік питань з дисципліни «Психологія праці та інженерна психологія»:

1. Що є об'єктом психології праці?
2. Які основні завдання психології праці?
3. Дайте визначення, що таке «професія».
4. Що таке трудова адаптація?
5. Що є професійною придатністю?
6. Що є об'єктом інженерної психології?
7. Як впливає швидкість надходження інформації на оператора?
8. Чим визначається надійність системи «людина-машина»?
9. Що таке інженерно-психологічна оцінка системи «людина-машина»?
10. Що таке прийняття рішення оператором?

2.10. Перелік питань з дисципліни «Основи психотерапії»:

1. Визначення психотерапії на сучасному етапі розвитку науки.
2. Цілі та методи сучасної психотерапії.
3. Принципи організації психотерапевтичного процесу.
5. Класифікація видів психотерапії.
6. Вимоги до умов проведення різних видів психотерапії.
7. Можливості використання психотерапевтичних технік у підрозділах ДСНС України.
8. Техніки психодинамічної психотерапії.
9. Базисні техніки гештальт-психотерапії: аналіз життєвого сценарію по продуктам діяльності.
10. Базові психотехніки клієнт-центрованої терапії.
11. Проблема ефективності психотерапії: критерії та методи оцінки.

2.11. Перелік питань з дисципліни «Психологічний практикум по спеціалізації»:

1. Яким наказом визначено психологічне забезпечення службової діяльності аварійно-рятувальних служб?
2. Яку кількість позаштатних мобільних груп екстреної психологічної допомоги передбачено Наказом МНС від 27.02.2008 № 148?
3. Який набір психологічних методик використовується для відбору рятувальників на службу в ДСНС України?
4. Як називається метод роботи з психічною травмою в групах людей, які спільно пережили катастрофу після трагічної події?
5. Який аспект діяльності не вивчається в процесі дослідження соціально-психологічного клімату в підрозділах ДСНС?
6. Як називається метод психологічної допомоги потерпілим, які знаходяться під завалами в умовах ізоляції?
7. Що необхідно здійснити психологу при допомозі потерпілому з симптомами нервового тремтіння?
8. Що не властиво службі психологічного забезпечення професійної діяльності?
9. До якого рівня придатності необхідно віднести кандидата на службу в підрозділи ДСНС, який відповідає вимогам обраної спеціальності з переважної більшості психологічних критеріїв, за відсутності серйозних протипоказань?
10. Як називається метод професійної і психологічної допомоги психологу іншим психологом?

2.12. Перелік питань з дисципліни «Основи психологічної практики»:

1. Які розділи включає структура сучасної психологічної науки?
2. Основні напрямки діяльності практичного психолога?
3. Загальні принципи роботи практичного психолога?
4. Зміст психологічної служби ДСНСУ?
5. Основні принципи соціальної роботи?
6. Професійні функції, які визначають успішність діяльності соціального працівника?
7. На які види можна розділити психологічне консультування?
8. Чим психологічне консультування відрізняється від інших видів практичної психологічної допомоги людині?
9. Основні принципи психодіагностики?
10. Принципи психокорекційної роботи?

2.13. Перелік питань з дисципліни «Диференціальна психологія»:

1. До якого класу відноситься близнюковий метод?
2. що таке функціональна асиметрія?
3. Тип особистості – це...?
4. Мудрість в психології інтелекту – це...?
5. Феномен статевого диморфізму – це...?

6. Індивідуальний стиль діяльності – це...?
7. Стельові особливості людини виявляються у чому?
8. Психологічне подолання – це...?
9. Що таке когнітивний стиль?
10. Чим породжуються індивідуальні відмінності?
11. Визначте, що таке інтроверсія?
12. Риса – це...?
13. Охарактеризуйте психологічні захисти.
14. Як визначається поняття середовища?
15. Що таке характер?

2.14. Перелік питань з дисципліни «Юридична психологія»:

1. Поняття «соціальної норми», як базової характеристики соціалізації.
2. Право як фактор соціальної регуляції.
3. Роль держави у правовому регулюванні міжособистих відносин громадян.
4. Провина як психолого-юридична категорія.
5. Соціально-психологічні аспекти можливостей передбачення наслідків певних дій.
6. Специфіка правової відповідальності.
7. Покарання як психологічно-юридична санкція.
8. Професійно-психологічні особливості особистості слідчого.
9. Соціально-психологічні механізми впливу судового процесу.
10. Психологія формування злочинної поведінки.
11. Психологічна структура злочинної поведінки.
12. Психологія ведення справи у суді.

2.15. Перелік питань з дисципліни «Психологія управління»:

1. Психолог в організації: напрями діяльності і форми роботи.
2. Проблеми взаємодії людини і організації.
3. Організаційна поведінка: проблеми опису і вивчення.
4. Співвідношення формальної і неформальної структур в організації.
5. Причини міжгрупових конфліктів в організації.
6. Шляхи і способи підвищення трудової мотивації в сучасній організації.
7. Регулювання інформаційних потоків в організації. Системи зворотного зв'язку в управлінському процесі.
8. Проблеми влади і керівництва в організаціях.
9. Стель керівництва. Сучасні і традиційні підходи до його вивчення.
10. Психологічний клімат в організації, його співвідношення з організаційною культурою.

2.16. Перелік питань з дисципліни «Політична психологія»:

1. Предмет та основні завдання політичної психології.
2. Методи досліджень політичної психології.
3. Функції політичної психології.

4. Становлення та основні етапи розвитку політичної психології.
5. Психологія політичної влади.
6. Психологічні фактори і ресурси політичної влади.
7. Психологія політичної участі.
8. Політична свідомість як категорія політичної психології.
9. Соціально-психологічні чинники оптимізації політичної діяльності.
10. Психологічні чинники політичної культури.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

3.1. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Загальна психологія»:

1. Варій М. Й. Загальна психологія. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
2. Загальна психологія / За ред. С. Д. Максименка. 2-ге вид. – Вінниця: Нова Книга, 2004.
3. Загальна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005.
4. Маклаков А. Г. Общая психология. – СПб.: Питер, 2001. – 592 с.
5. Балин В. Д. Теория и методология психологического исследования. - Л., 1989.

3.2. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Вікова психологія»:

1. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
2. Крайг Г., Бокум Д. Психология развития. 9-е изд. – СПб.: Питер, 2004.
3. Максименко С. Д. Основи генетичної психології. – К.: НПЦ Перспектива, 1998.
4. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество – 9-е изд. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 456 с.
5. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. – К.: Академвидав, 2008.
6. Психология человека от рождения до смерти. Полный курс психологии развития / Под ред. А.А.Реана. – СПб.: «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2005. – 416 с.
7. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 2-е вид. – К., Академвидав, 2009.

3.3. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Експериментальна психологія»:

1. Дружинин В.Н. Экспериментальная психология: Учебное пособие. - М., 1997.

2. Максименко С.Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. - Київ: Укрвузполіграф, 1990.
3. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Под общ. ред. А. А. Крылова. – СПб.: Питер, 2000
4. Рамуль К.А. Введение в методы экспериментальной психологии. Тарту, 1963.
5. Теорія і практика психологічного дослідження.-Київ, 1990

3.4. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Соціальна психологія»:

1. Андреева Г.М. Социальная психология. М., 2010.
2. Парыгин Б.Д. Социальная психология. СПб, 1999.
3. Социальная психология в трудах отечественных психологов: Хрестоматия. СПб., 2000.

3.5. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Клінічна психологія та патопсихологія»:

1. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. – М.: Медицина, 1993. – 400 с.
2. Блейхер В.М., Крук И.В., Боков С.Н. Практическая патопсихология – М.: МПСИ Модэк. – 624 с.
3. Жмуров В.А. Психопатология. – М.: Медицинская книга, 2002. – 668 с.
4. Зейгарник Б.В. Патопсихология – М.: Издательство Московского университета, 1986. – 287 с.

3.6. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Педагогічна психологія»:

1. Власова О. І. Педагогічна психологія: Навч. пос. – К.: Либідь, 2005
2. Зимняя И. А. Педагогическая психология. – М.: Логос, 2000

3.7. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психодіагностика»:

1. Общая психодиагностика.//Под ред. А. А. Бодалева, В. В.Столина., М., 1987.
2. Общий практикум по психологии: Метод наблюдения. 41, 42. Под ред. М. Б. Михалевской. - М.,1985.
3. Психодиагностика: теория и практика. М.,1986.

3.8. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Історія психології»:

1. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології: Навч. посібник: К.:Ельга, Ніка-Центр, 2010. – 248 с.
2. Маноха І.П., Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: Навчальний посібник для ВНЗ. – К.: Либідь, 2007 – 832 с.

3.9. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психологія праці та інженерна психологія»:

1. Баклицький І. О. Психологія праці: Підручник. – 2-ге вид., перераб. і доп. – К.: Знання, 2008.
2. Бодров В. А. Психология профессиональной пригодности: Учеб. пособие. — М.: ПЕР СЭ, 2001.
3. Душков Б.А., Королев А.В., Смирнов Б.А. Основы инженерной психологии: Учебник для студентов вузов. – М., 2002.
4. Климов Е.А. Введение в психологию труда. Учебник для вузов.— М.Культура и спорт, ЮНИТИ, 1998.
5. Продайко В.М., Учитель І.Б. Інженерна психологія. Частина 1. Вступ до інженерної психології: Навч. посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008.
8. Семак О.О. Основы инженерной психологии: Навчально-методичний посібник – Івано-Франківськ: Плай, 2006.
9. Толочек В.А. Современная психология труда: Учебное пособие. — СПб.: Питер, 2005.

3.10. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи психотерапії»:

1. Алан Е. Айви, Мэри Б.Айви, Линк Саймэн-Даунинг Психологическое консультирование и психотерапия. – М., 1999. – 487 с.
2. Блезер., Хайм З., Рингер Х., Томман М. Проблемно-ориентированная психотерапия. Интегративный подход / пер. с нем. - М.: Независимая фирма "Класс", 1998.
3. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. - К., 1997.
4. Рудестам К. Групповая психотерапия. Психокоррекционные группы: теория и практика. - М.: Прогресс, 1990.
5. Александров А.А. Современная психотерапия. СПб., Академический проект, 1997.

3.11. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психологічний практикум по спеціалізації»:

- 1.Бодров В.А. Психологический стресс: развитие учения и современное состояние проблемы. / В.А. Бодров.- М.:ПЕР СЭ,2006. – 528 с.
- 2.Водопьянова Н. Е. С. Синдром выгорания: диагностика и профилактика./ Н. Е. Водопьянова, Е. С. Старченкова – [2-е изд.] – СПб.: Питер, 2008. – 336 с.
3. Пряжникова Б.Ю. Профорientация./ Е.Ю.Пряжникова, Н.С.Пряжников.- М.: Академия.- 2005.-496 с.

4. Соломин И.Л. Современные методы психологической экспресс – диагностики и профессионального консультирования./ И.Л.Соломин. – СПб.: Речь, 2006. - 280с.

5. Стрелков Ю.К. Практикум по инженерной психологии и эргономике: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / С.К.Сергиенко, В.А.Бодров, Ю.Э.Писаренко и др.; Под ред. Ю.К.Стрелкова. // М.: Издательский центр «Академия», 2003.- 400 с.

3.12. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Основи психологічної практики»:

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. – Екатеринбург: Деловая книга, 2001.

2. Абрамова Г. С. Практическая психология. — М., 2000. — 512 с.

3. Болотова А. К., Макарова И. В. Прикладная психология: Учебник для вузов. — М, 2001. - 383 с.

4. Основы практичної психології: Підручник / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева. – 2-е вид., стер. – К.: Либідь, 2001. – 536 с.

5. Практическая психология / Под ред. М.К. Тутушкиной. - 3-е изд., перераб., доп. – СПб.: Изд-во «Дидактика Плюс», 2000. – 336 с.

3.13. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Дифференціальна психологія»:

1. Анастаси А. Дифференциальная психология. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2001. – 752с.

2. Ильин Е. П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с.

3. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология. – СПб.: Питер, 2001. – 464 с.

4. Нартова-Бочавер С. К. Дифференциальная психология. – М.: Флинта, 2003. – 280 с.

5. Психология индивидуальных различий. Тексты (Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романова. – М.: МГУ, 1982. – 320 с.

6. Либин А. В. Дифференциальная психология: на пересечении европейских, российских и американских традиций. – М.: Смысл; Per Se, 2000. – 549 с.

3.14. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Юридична психологія»:

1. Андросюк В.Г., Казміренко Л.І., Кондратьєв Я.Ю. Юридична психологія. – К., 1999.

2. Антонян Ю.М., Еникеев М.И., Зминов В.Е. Психология преступника и расследования преступлений. – М., 1996.

3. Васильев В.Л. Судебная психология: Психологический практикум для следователей. – Л., 1979.

4. Васильєв В.Л. Юридическа психологія. – СПб., 2008.
5. Глоточкин А.Д., Пирожков В.Ф. Исправително-трудова психологія. – М., 1974.
6. Дулова В. Судебна психологія. – Минск, 1975.
7. Еникеев М.И. Основи общей и юридической психологии. – М., 1996.
8. Коновалова В.Е. Психологія в расследовании преступлений. – Харьков, 1978.
9. Костицкий М.В. Судебно-психологическая экспертиза. – Львов, 1987.
10. Мельник В.В., Цыцарев С.В., Яковлев Я.М. Основи судебно-психологической экспертизы по уголовным делам. – Л., 1987.
11. Ратинов А.Р. Психологическое изучение личности преступника. – М., 1982.

3.15. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Психологія управління»:

1. Геберт Д., Розенштиль Л. фон. Организационная психология. Человек и организация. – Харьков: Издательство «Гуманитарный Центр», 2006. – 624 с.
2. Занковский А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов по специальности «Организационная психология». — 2-е изд. — М.: Флинта: МПСИ, 2002. — 648 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
4. Урбанович А. А. Психология управления: Учебное пособие.— Мн.: Харвест, 2003. — 640 с.

3.16. Список рекомендованої літератури з дисципліни «Політична психологія»:

1. Абизов В.Є. Політичне рішення: механізм прийняття / В.Є. Абизов, В.Г.Кремень. – К., 1995.
2. Бебик В.М. Політологія: теорія методологія, практика: Підручник / В.М. Бебик. – К., 1997.
3. Головатий М.Ф. Політична психологія / М.Ф. Головатий. – К., 2006.
4. Кирилюк Ф.М. Психология и политика: Учеб. пособие / Ф.М.Кирилюк, В.Г. Кремень, Ю.В. Ирхин. – К., 1993.
5. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу / В.В.Москаленко – К., 2007.

ПРОГРАМА

вступного іспиту з іноземної мови

Інтеграція України в європейський простір вищої освіти висуває нові вимоги щодо встановлення національних параметрів викладання/вивчення іноземної мови, зазначених у Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти (*Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*, скорочено – *CEFR*), які Рада Європейського союзу рекомендувала використовувати для валідації рівнів знань іноземної мови своєю резолюцією в листопаді 2011 р.

Програма вступного іспиту з «Іноземної мови» (англійська/німецька/французька) вступників за ступенем «магістр» зумовлена вимогами Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті, Законом України «Про вищу освіту», наказів № 961 від 19 жовтня 2010 р. «Про затвердження Умов прийому до вищих навчальних закладів України» та № 99 від 10 лютого 2010 р. «Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні», які передбачають підвищення якості освіти, шляхом структурної перебудови національної освітньої системи, розширення міжнародного співробітництва.

Вимоги вступного іспиту з іноземної мови базуються на вимогах рівня володіння іноземною мовою B2, який є стандартом для ступеня бакалавра і який постає загальним для студентів різних спеціальностей.

Усі, хто вивчає іноземну мову, відповідно до CEFR розподіляються на шість рівнів: A0 – нульовий рівень (особа щойно почала вивчати мову); A1 – початківець; A2 – передпороговий рівень; B1 – пороговий, середній рівень; B2 – пороговий просунутий рівень, вищий від середнього; C1 – досвідчений, професійний користувач; C2 – досконалий рівень володіння. Рекомендаціями передбачено, що вступник здатен на кожному рівні виконувати такі види діяльності: писати, читати, слухати й говорити.

Рівень B2 має особа, яка розуміє основні ідеї складних текстів на абстрактні й конкретні теми, зокрема ті, що стосуються її спеціалізації; може взаємодіяти з певною мірою побіжності та безпосередності з носіями мови без напруження для кожної зі сторін; уміє робити чіткі, детальні повідомлення з широкого кола питань і може викласти свій погляд на певну проблему, показати переваги та недоліки різних тверджень. Це передбачає наявність певних знань і вмій:

I. Мовні знання:

- розмаїтій словниковий запас, що є необхідним для спілкування в побутовому, академічному й професійному середовищі;
- володіння граматичними конструкціями, необхідними для гнучкого висловлення відповідних причинно-наслідкових зв'язків, відношень і понять, а також для розуміння й створення текстів різного стилю (уживання артиклів, прийменників і сполучників, часи дієслів, модальні дієслова, герундій та інфінітив, однина та множина іменників, ступені порівняння прикметників тощо);

- опанування правил синтаксису й пунктуації, які дозволяють розпізнавати й створювати різноманітні за стилем усні та письмові висловлювання (порядок слів у реченні, узгодження підмета й присудка, підрядні речення, умовні речення, розділові знаки тощо).

II. Мовленнєві знання й уміння:

1. Аудіювання:

- розуміти основні ідеї та розпізнавати відповідну інформацію в ході обговорень, дебатів, бесід побутового, публіцистичного, ділового та професійно орієнтованого характеру;

- розуміти повідомлення та інструкції в академічному й професійному середовищі;

- розуміти наміри мовців і комунікативні наслідки їхніх висловлювань;

- визначати позицію й точку зору мовців.

2. Говоріння:

- реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час дискусій, бесід, що пов'язані з навчанням і фаховою діяльністю;

- володіти лексичним мінімумом, необхідним для ділових контактів;

- чітко аргументувати свою думку щодо актуальних тем в академічному та професійному житті;

- володіти мовним етикетом спілкування (моделі звертання, ввічливості, вибачення, прохання, висловлення згоди/незгоди з позицією співрозмовника тощо);

- виступати з підготованими презентаціями щодо широкого кола тем академічного й професійного спілкування;

- продукувати чіткий і детальний монолог із широкого кола тем, пов'язаних із побутом, навчанням, фаховою діяльністю.

3. Читання:

- розуміти автентичні тексти загальної тематики, а також пов'язані з навчанням та фахом;

- розуміти головну ідею й знаходити необхідну інформацію в неадаптованих текстах із наукової літератури (зокрема за фахом) і публіцистики;

- розуміти автентичну кореспонденцію (листи, факси, електронні повідомлення тощо), інструкції, пояснення до графіків та діаграм, рекламні повідомлення.

4. Письмо:

- писати анотації до неадаптованих технічних текстів за фахом;

- здійснювати реферування автентичної літератури, зокрема за фахом;

- готувати тексти доповідей, презентацій, використовуючи автентичні матеріали;

- писати зрозумілі, деталізовані тексти різного стилю та тематики, пов'язані з особистою й професійною сферами;

- оформляти особисту й ділову кореспонденцію;

- створювати резюме, заповнювати бланки документів із високим ступенем лексичної та граматичної коректності.

На сьогодні існує певна різниця в співставленні рівнів інших міжнародних оцінювальних систем зі шкалою CEFR. Різні загальноновизнані у світі мовні сертифікати мають власні системи балів, але загалом існує чітке співвідношення рівня B2 із такими показниками міжнародних іспитів: з англійської мови CAE – 45–59 балів; FCE – рівні B та C; IELTS – 5–6,5 балів; TOEFL – 57–86 балів; із німецької мови Goethe-Zertifikat – B2; із французької мови DELF – B2. Запропонована програма має на меті наблизити вступний іспит до магістратури до вказаних міжнародних іспитів і за структурою, і за рівнем складності, і за принципами оцінювання. Змістове наповнення іспиту розроблене з урахуванням специфіки фаху працівника служби цивільного захисту й дає можливість охопити зокрема й тематику навчального курсу «Іноземна мова».

Об'єктом контролю є рівень засвоєння практичних навичок та вмій з іноземної мови.

Форма контролю: комплексний іспит у форматі міжнародних тестів з іноземної мови (тестові завдання на аудіювання, читання, перевірку знань із лексики й граматики; інтерв'ю з екзаменатором).

Оцінка за вступний іспит виставляється після його закінчення на підставі суми балів, отриманих вступником під час виконання кожного модуля.

Рівень володіння іноземною мовою вступника оцінюється за 100-бальною шкалою.

Загальна тривалість іспиту – 3 години.

Структура іспиту

Формат вступного іспиту відповідно до вимог рівня володіння іноземною мовою B2 Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти охоплює всі види мовленнєвої діяльності й складається з чотирьох модулів: *Listening* (аудіювання), *Reading* (читання), *Writing* (письмо) і *Speaking* (говоріння).

1. Listening (аудіювання). Містить 30 запитань, на виконання яких відведено 30 хвилин. Вступник прослуховує аудіозаписи, кожен із яких є складнішим за попередній, водночас читаючи тестові запитання й даючи відповіді на них. Після закінчення прослуховування запису кандидатам надають додаткові 10 хвилин, щоб перенести відповіді в екзаменаційний лист. Тематика матеріалів цього модуля пов'язана зі щоденним побутовим спілкуванням, освітою та професійною діяльністю, вони представляють і монологи, і діалоги.

2. Reading (читання). Містить 30 запитань, тривалість – 60 хвилин. Кандидатові пропонують три тексти публіцистичного та наукового стилів обсягом 650–100 слів кожен, узяті з газет, журналів, Інтернету й фахової літератури, у яких потрібно знайти відповіді на подані екзаменаційні запитання.

3. Writing (письмо). Складається з 30 тестових лексико-граматичних завдань, на виконання яких відведено 60 хвилин. Виконання завдання полягає у коректному виборі відповіді з наданих трьох варіантів А, В, та С.

4. Speaking (говоріння). Являє собою інтерв'ю з екзаменатором, яке складається з трьох частин і триває близько 15 хвилин. У цьому модулі оцінюють здатність кандидата ефективно спілкуватися англійською мовою. До уваги беруть швидкість мовлення, правильну послідовність висловлювання думок, багатство словникового запасу, доречність і правильність уживання граматичних форм, вимову.

Частина 1 (4–5 хв.). Кандидат та екзаменатор відреконедуються один одному. Потім кандидат відповідає на загальні запитання про себе, свою оселю / сім'ю, навчання / роботу, інтереси тощо.

Частина 2 (4–5 хв.). Кандидат отримує картку із завданнями з підказками й повинен висловитися на певну тему. Йому дають 1 хвилину для підготовки; за бажанням вступник може зробити певні помітки на аркуші паперу, написати план тощо. Розповідь має тривати 1–2 хвилини. Потім екзаменатор ставить 1–2 запитання за темою картки.

Частина 3 (4–5 хв.). Екзаменатор і кандидат починають обговорення більш абстрактних проблем стосовно теми, порушеної в частині 2. Обговорення триває 4–5 хвилин.

Отже, загалом іспит перевіряє всі аспекти володіння англійською мовою.

Критерії оцінювання вступного випробування

Вступники отримують оцінки за кожен компонент іспиту за 9-бальною шкалою, за основу якої взято шкалу міжнародного іспиту IELTS. Загальна оцінка за весь іспит є середнім арифметичним округленим значенням за результатами кожного з модулів.

Модулі з аудіювання та читання містять по 30 завдань. Кожне правильно виконане завдання приносить вступникові 1 бал. Відповідно максимально можна набрати по 30 балів. Оцінювання за 9-бальною шкалою здійснюють на підставі загальної кількості балів, набраних у кожному модулі¹:

1. Listening (аудіювання)

Кількість правильних відповідей	Оцінка за 9-бальною шкалою
1	1
2–3	2
4–7	3
8–12	4
13–17	5
18–21	6
22–26	7
27–29	8
30	9

2. Reading (читання)

¹ Під час розробки цієї системи за основу взяті критерії оцінювання іспиту IELTS.

Кількість правильних відповідей	Оцінка за 9-бальною шкалою
1	1
2–3	2
4–7	3
8–12	4
13–17	5
18–21	6
22–26	7
27–29	8
30	9

3. Writing (письмо).

Кількість правильних відповідей	Оцінка за 9-бальною шкалою
1	1
2–3	2
4–7	3
8–12	4
13–17	5
18–21	6
22–26	7
27–29	8
30	9

Модуль із говоріння також оцінюють за 9-бальною системою за чотири параметри: *зміст, послідовність викладу думки, лексичне розмаїття, грамотна побудова висловлювання*. Оцінювання відбувається загалом за тією самою шкалою, що запропонованою для письмового висловлювання, однак у критерії «послідовність викладу думки» відсутні вимоги щодо поділу висловлювання на абзаци; в ракурсі лексичного розмаїття замість написання оцінюють вимову слів, а грамотна побудова усного висловлювання передбачає увагу до виразності, гарного темпу мовлення й правильної постановки логічних наголосів.

**Таблиця відповідності результатів вступного іспиту
за різними шкалами**

Сума балів за 9-бальною шкалою	Рівень володіння мовою за CEFR	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Оцінка за національною шкалою
8,5–9	C2	90–100	A	відмінно
7–8	C1	80–89	B	добре
5,5–6,5	B2	65–79	C	
4–5	B1	55–64	D	задовільно
3–3,5	A2	50–54	E	
2–2,5	A1	35–49	FX	незадовільно
1	A0	1–34	F	

ПЕРЕЛІК ТЕМ ІЗ ГРАМАТИКИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ІСПИТ

АНГЛІЙСЬКА МОВА

1. Іменник. Злічувані й незлічувані іменники. Число іменника. Відмінювання іменників. Загальний відмінок. Присвійний відмінок. Рід іменника.
2. Артикль. Уживання неозначеного артикля. Уживання означеного артикля. Невживання артиклів a/an, the. Місце артикля в реченні.
3. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Порівняльні конструкції з прикметниками. Прикметники, що закінчуються на -ing та -ed. Прикметники, що вживаються з прийменниками.
4. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.
5. Займенник. Особові займенники. Уживання займенника it. Присвійні займенники. Зворотні займенники. Взаємні займенники. Вказівні займенники. Питальні займенники. Сполучні займенники. Відносні займенники. Означальні займенники. Неозначені займенники. Заперечні займенники. Much, many, little, few.
6. Дієслово. Неправильні дієслова. Уживання дієслів із прийменниками. Способи дієслова. Прості часи в активному стані. Тривалі часи в активному стані. Дієслова, що не вживаються в часових формах Continuous. Be going to. Доконані часи в активному стані. Доконано-тривалі часи в активному стані. Порівняльне вживання видо-часових форм дієслова.
7. Пасивний стан. Трансформація речень з активною формою дієслова-присудка в пасивну.
8. Модальні дієслова. Can і could. May і might. Must і have to. Shall, should, ought to. Will, would, need, dare, be to. Порівняльне вживання модальних дієслів.
9. Наказовий спосіб.
10. Умовний спосіб.
11. Неособові форми дієслова. Інфінітив. Уживання інфінітива без частки to. Дієприкметник. Герундій. Уживання герундія або інфінітива.
12. Прислівник. Творення прислівників. Ступені порівняння прислівників. Порівняльні конструкції з прислівниками. Місце прислівників в реченні.
13. Прийменник. Місце прийменника в реченні.
14. Сполучник.
15. Типи речень. Типи питальних речень. Загальні запитання. Спеціальні запитання. Альтернативні запитання. Розділові запитання. Окличні речення. Спонукальні речення.
16. Порядок слів в англійському розповідному реченні. Місце додатка в реченні. Місце означення в реченні. Місце обставини в реченні. Зворотній порядок слів, або інверсія.
17. Складносурядне речення.
18. Складнопідрядне речення. Підрядні підметові речення. Підрядні

присудкові речення. Підрядні додаткові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні обставинні речення. Підрядні речення часу. Підрядні речення місця. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні речення наслідку. Підрядні речення способу дії та порівняння. Підрядні речення умови. Zero Conditional / Type 0. First Conditional / Type 1. Second Conditional / Type 2. Third Conditional / Type 3.

19. Узгодження часів. Непряма мова. Непрямі запитання.

НІМЕЦЬКА МОВА

1. Артикль. Відмінювання означеного та неозначеного артиклів. Уживання означеного та неозначеного артиклів.

2. Іменник. Рід іменника. Число іменника. Відмінювання іменників.

3. Порядок слів у простому поширеному розповідному реченні. Порядок слів у питальних реченнях. Порядок слів у складносурядних і складнопідрядних реченнях.

4. Прикметник. Ступені порівняння прикметників. Відмінювання прикметників.

5. Числівник. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.

6. Займенник. Особові, присвійні, зворотні, вказівні, відносні займенники.

7. Дієслово. Способи дієслова. Часові форми активного та пасивного стану дієслова дійсного способу. Наказовий спосіб. Умовний спосіб. Модальні дієслова. Дієслова із відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами. Зворотні дієслова.

8. Узгодження часів.

9. Інфінітив. Уживання інфінітива з часткою zu. Дієприкметник I та II. Модальні конструкції haben + zu + інфінітив, sein + zu + інфінітив.

10. Інфінітивні групи. Інфінітивні звороти um...zu, statt...zu, ohne...zu.

11. Залежний інфінітив та інфінітивні групи.

12. Прислівник. Ступені порівняння прислівників.

13. Прийменник. Прийменники, що вимагають родового, давального або знахідного відмінків. Прийменники подвійного керування.

14. Складносурядне речення.

15. Складнопідрядне речення. Підрядні підметові речення. Підрядні присудкові речення. Підрядні додаткові речення. Підрядні означальні речення. Підрядні обставинні речення. Підрядні речення часу. Підрядні речення місця. Підрядні речення причини. Підрядні речення мети. Підрядні речення наслідку. Підрядні речення способу дії та порівняння. Підрядні речення умови.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

1. Речення: порядок слів у розповідному реченні; форми утворення ствердження, заперечення, запитання; питальні слова, короткі відповіді.

2. Наказовий спосіб (Indicatif), умовний спосіб (Impératif), (Subjonctive) – висловлення припущення в теперішньому, майбутньому та минулому (три

типи умовних речень).

3. Дієслово: часові форми (Présent, Imparfait, Futur Simple, Passé Composé, Plus-que Parfait, Passé Simple), випадки вживання.

4. Прислівники та прислівникові сполучення часу (уживання з основними часовими формами французького дієслова); узгодження часів у непрямій мові; пасивний стан (Forme Passive).

5. Іменник: утворення множини.

6. Займенники: особові, присвійні, зворотні, неозначені, вказівні займенники.

7. Прикметник: ступені порівняння прикметників; уживання порівняльних конструкцій.

8. Прислівник: прислівники місця, способу дії, часу, міри та ступеня; ступені порівняння прислівників.

9. Прийменник: прийменники часу, місця, напряму, вживання прийменників з дієсловами, прикметниками та іменниками.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

АНГЛІЙСЬКА МОВА

1 Andy Hopkins, Jocelyn Potter. Look Ahead. Longman, 2000.

2 Верба Л. Г., Верба Г. В. Граматика сучасної англійської мови : Довідник. – К., 2003.

3 Digby Beaumont, Colin Granger. The Heinemann English Grammar. 2002. 350 p.

4 Horner D., Strutt R. Words at Work. Vocabulary development for Business English. Cambridge University Press, 2006. 128 p.

5 John Eastwood. Oxford Practice Grammar. Oxford University Press, 1992.

6 Michael McCarthy, Felicity O'Dell English Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 2002.

7 Michael Swan, Catherine Walter. The Good Grammar Book. A grammar practice book for elementary to lower-intermediate students of English. Oxford University Press, 2003.

8 Raymond Murphy. English Grammar in Use. 1998.

9 Stuart Redman. English Vocabulary in Use (Pre-intermediate and Intermediate). Cambridge University Press, 2002.

НІМЕЦЬКА МОВА

1. Adelheid Hoffgen. Deutsch lernen für den Beruf. Verlag für Deutsch.

2. Christian Fandrych. Sage und schreibe. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart 2004.

3. Овчинникова А. В., Овчинников А. Ф. Новые 500 упражнений по грамматике немецкого языка. – М. : Лист-Нью, 2002. – 349 с.

4. Ulrike Tallowitz. Klipp und Klapp. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2004.

ФРАНЦУЗЬКА МОВА

1. Assimil. Французский без труда сегодня / А. Булжер, Ж.-Л. Шерель. – М., 2006. – 622 с.

2. Може Г. Ускоренный курс французского языка. – 3-е изд. – М. : Айрис-пресс, 2005. – 352 с.

3. Попова И. Н. Французский язык : Учеб. для I курса институтов и факультетов иностранных языков. – Х., 2006. – 576 с.

Голова фахової атестаційної комісії

І. Є. Богданова